

Van de redactie...

Nu de dagen weer beginnen te lengen is het hoog tijd voor de eerste VTB-nieuwsbrief van 2014. Het is een bijzonder heuglijk jaar, aangezien we dit jaar ons 3e lustrum viëren. Op het programma staat daarom naast de reguliere activiteiten zoals de Tropical Forest Career Night, een netwerkmiddag en het 'Are we on the right track' seminar, ook een speciale lustrumdag. De speciaal daarvoor in het leven geroepen lustrumcommissie is al druk doende met de voorbereidingen voor die dag; het belooft een erg originele invulling van ons lustrum te worden. Verderop in deze nieuwsbrief geeft de lustrumcommissie alvast wat geheimen prijs.

Op 30 januari vond de jaarlijkse algemene ledenvergadering plaats. Tijdens het inhoudelijke gedeelte vertelden de onderzoekers Hans ter Steege van Naturalis en Edwin Pos van de Universiteit Utrecht hun onderzoek naar de plantenrijkdom in de Amazone. Hoogtepunt van het huishoudelijke gedeelte van de ALV was zonder meer de benoeming van Herman Savenije tot erelid van de VTB! Meer hierover verderop in dit nummer. Voor de gelegenheid heeft Herman dit keer de column geschreven. Dat betekent overigens niet dat onze vaste columniste Charlotte Floors afwezig is. Zij stuurde ons voor de rubriek 'Post uit' een verslag van haar veldervaringen in de Filippijnen, waar ze momenteel verblijft.

Tenslotte zoekt de VTB enthousiastelingen voor een aantal vacante posities in de vereniging. Wil je je actief inzetten voor de VTB, kijk dan dus snel verder! Veel leesplezier!

Terugblik ALV 2014

Bomen in de Amazone

Het inhoudelijk deel van de ALV stond dit jaar in het teken van de indrukwekkende diversiteit aan plantensoorten in de Amazone. Professor Hans ter Steege, werkzaam bij Naturalis en coördinator van het Amazon Tree Diversity Network (ATDN), en zijn promovendus Edwin Pos (Universiteit Utrecht) lichtten een tipje van

de sluier op over hun jarenlange onderzoek naar de diversiteit van boomsoorten in de Amazone. Uit metingen in zo'n 1.600 plots verspreid over de Amazone blijkt dat er lokaal een uitzonderlijke rijkdom aan boomsoorten kan voorkomen. Op slechts één hectare groeien soms wel honderden boomsoorten. In een recente publicatie van Hans en zijn collega's in het wetenschappelijke tijdschrift Science staat dat er volgens hun berekeningen in de Amazone in totaal zo'n 16.000 boomsoorten voorkomen. Ondanks die diversiteit blijkt dat slechts 227 soorten de helft van alle individuele bomen uitmaken. Dat betekent dus dat er veel zeldzame soorten zijn, waarvan het waarschijnlijk is dat ze überhaupt nooit zullen worden geïdentificeerd. Uit het onderzoek blijkt ook dat relatief weinig boomsoorten dominant zijn. Van de tien meest dominante soorten (ook wel: 'hyperdominante soorten') behoren er opvallend genoeg zes tot de palmenfamilie (Arecaceae). Vooralsnog is het niet bekend waarom de dominante boomsoorten zo veelvuldig voorkomen: ze bezitten geen aanwijsbare functionele eigenschappen die verklaren waarom ze zo succesvol zijn. Vervolgonderzoek moet uitwijzen hoe dominantie verklaard kan worden.

"Volgens berekeningen heeft de Amazone zo'n 16.000 boomsoorten"

De data die Hans en zijn collega's verzamelen zijn relevant voor het doen van voorspellingen over de effecten van ontbossing, bosdegradatie en klimaatverandering. Het onderzoek geeft inzicht in de soorten die onder druk komen te staan door bijvoorbeeld ontbossing. Bovendien kunnen de data gebruikt worden om te analyseren hoeveel van de aanwezige soorten in formeel beschermde gebieden voorkomen.

Tijdens de expeditie van het ATDN worden geregeld tot dan toe onbekende soorten gevonden. Het identificeren van de soorten is veelal handwerk en kost veel tijd. Volgens ter Steege zouden geavanceerde technieken zoals DNA barcoding dit proces kunnen versnellen. Ook het online publiceren van bestaande regionale Flora's en/of verbeterde Flora's zal hier al aan bijdragen.

■ Marijke van Kuijk (i.s.m. red.)

Column: Van "sterk naar binnen" naar "sterk naar buiten"

Door: Herman Savenije

Als je 15 bent, ben je druk om puber af te worden, in ieder geval om anderen het idee te geven dat je er geen meer bent. Maar je bent jong, je wilt van alles en de wereld ligt voor je open. Je weet alleen lang niet altijd hoe, en je blijft ontdekken; en al doende leer je, wie je bent, wat je wilt en wat je volgende stappen kunnen zijn, meestal samen met je omgeving. Met organisaties is het vaak net zo (evenals met volwassenen overigens, die jong van geest willen blijven).

De VTB bestaat al weer 15 jaar. Of eigenlijk pas - in feite moeten de 20 jaar van de Stichting BOS daarvoor er bij tellen, want daaraan is de VTB ontsproten en daarop heeft ze kunnen voortbouwen. Ook de VTB heeft zich al doende een weg naar de toekomst gebaand. En naar mijn mening met succes. We hebben nu meer dan 420 leden en dat is best veel. Maar belangrijker is dat het ledenbestand veel diverser is geworden, zowel qua discipli-

nes, professies als in leeftijd. Was aanvankelijk de 50-jarige mannelijke bosbouwer uit Wageningen een dominante specimen in het VTB-woud, nu vind je er van alles, sociologen, ecologen, economen, technici, studenten en allerlei mixen. En vooral ook veel jonge aanwas. Een tweede, en soms derde, generatie heeft nu ook grotendeels het organisatiestokje overgenomen. Dat is heel mooi en een teken van duurzaamheid. Uit de ecologie leren we dat diversiteit bijdraagt aan weerbaarheid ("resilience") en dat het de opties om zich aan te passen aan de veranderende omstandigheden vergroot. Volgens mij vergroot de diversiteit ook de creativiteit en de slagkracht. Althans in potentie. Want benutten we eigenlijk wel ten volle de enorme professionele diversiteit die de VTB herbergt, zowel naar binnen toe als naar buiten?

Zeker, we hebben de studiedagen, organiseren met anderen bijeenkomsten; we sturen berichten rond, we hebben de nieuwsbrief en een website. Maar benut-

ten we daarmee voldoende de ervaringen en inzichten van al onze 420 medeleden? Delen we voldoende onze kennis onderling en gebruiken we die kennis dan ook weer in ons eigen werk? Bijvoorbeeld de netwerkvondten; die zijn helaas wat schaars de laatste jaren. Maar je kunt ook denken aan elkaar consulteren, sparren, een groepje bij elkaar roepen, misschien ook wel een mentorensysteem. Ongetwijfeld zijn er heel veel mogelijkheden. Het belangrijkste is dat eenieder bewust is van de potentie die er in onze vereniging voor het oprapen ligt. Maar ook te beseffen dat de meeste dingen pas gaan gebeuren als je zelf het initiatief neemt - of, beter nog, samen met een paar anderen. Dat maakt alles gemakkelijker, leuker, laagdrempeliger en effectiever en meer vereniging - in de letterlijke zin des woords. Van sterk van binnen naar sterk naar buiten, was het devies bij de oprichting van de VTB. Dat geldt nu na 15 jaar nog steeds en ook als we 20 of 25 jaar of nog ouder zijn. ■

Ons eerste erelid

Herman Savenije is door de aanwezige VTB-leden bij de ALV unaniem verkozen tot erelid van de Vereniging Tropische Bossen. Als erelid krijgt Herman erkenning voor zijn jarenlange inzet voor de VTB. Deze symbolische status zal voor velen niet uit de lucht komen vallen. Herman is namelijk vanaf het ontstaan van de vereniging actief betrokken bij de VTB. Zo zat hij in de Feniks groep, die de mogelijkheden onderzocht op welke manier Stichting BOS een toekomst zou kunnen hebben. Dit mondde uit in het voorstel voor het oprichten van de VTB in 1999.

In de VTB heeft Herman jarenlang de PR-commissie voorgezeten, en verzet hij elk jaar veel werk voor de organisatie van het succesvolle 'Are we on the Right Track' seminar. Zijn actieve gebruik van de listserver email heeft waarschijnlijk menigeen aan een baan geholpen. Maar, zijn betrokkenheid gaat nog veel verder terug: al eind jaren tachtig was Herman actief betrokken bij de oprichting van Stichting BOS - de stichting waaruit onze VTB is voortgekomen.

"...maar zijn betrokkenheid gaat nog veel verder terug..."

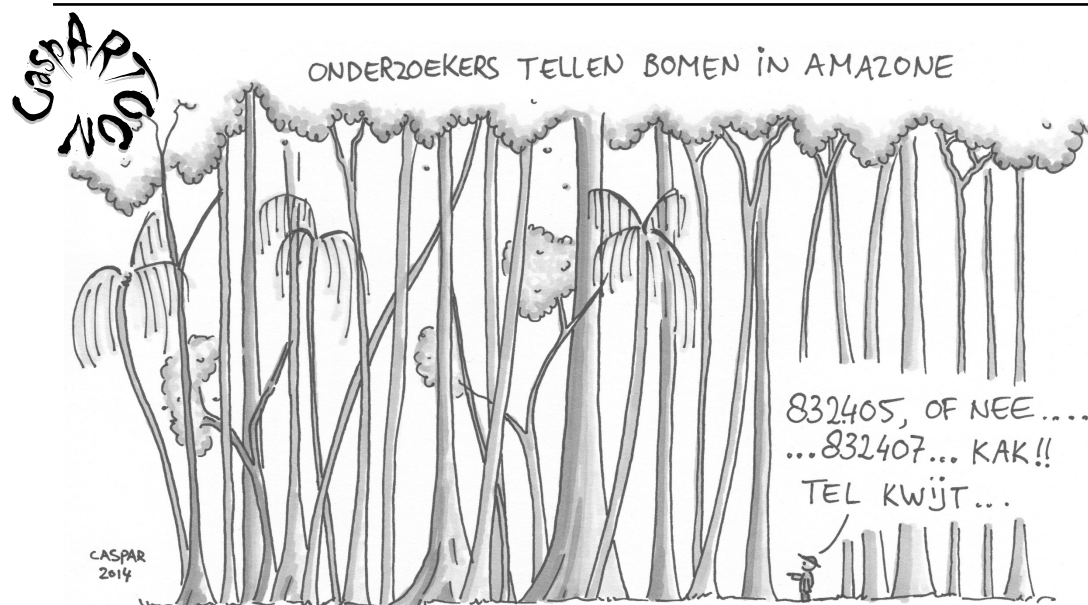
Zijn verdiensten en jarenlange trouwe inzet bracht het bestuur ertoe om hem voor te dragen als erelid van onze vereniging. Het is voor het eerst in ons 15 jarige bestaan dat we een erelid benoemen. Wij zijn Herman zeer dankbaar en hopen dat hij zich nog lang actief voor de VTB blijft inzetten. ■ **het bestuur**

Post uit...de Filippijnen

Een land van tegenstellingen

Door: Charlotte Floors, opgeleid tropische bosbouwer en werkzaam bij het Nederlandse Rode Kruis

Sinds januari heb ik mijn werk in Den Haag tijdelijk omgeruild voor een baan in 'het veld'. Het veld betekent in dit geval een plek op kantoor in down-town Manila. Ik werk bij het Nederlandse Rode Kruis met het

Filippijnse Rode Kruis in een programma om risico's op rampen te verminderen. Het programma wordt in alliantieverband uitgevoerd met andere lokale partners en er wordt speciale aandacht gegeven aan de effecten van klimaatverandering (en hoe daarmee om te gaan) en de rol van ecosystemen in het verminderen van risico's. Een voorbeeld is de invloed van de gevolgen van legale en illegale houtkap en mijnbouw op de intensiteit of frequentie van overstromingen en landverschuivingen in de projectgebieden.

"Het land wordt nu al door gemiddeld twintig tyfoons per jaar bezocht"

Ondanks dat ik in de stad zit, biedt de lokale context meer inzicht in de realiteit, die je in de rapporten in Den Haag niet altijd terugziet. Uiteraard levert een echt veldbezoek nog meer op. Afgelopen oktober was ik al in de Filipijnen en was ik getuige van de enorme ontbossing die plaatsvindt in Mindanao. Het land dat ik daar aantrof stond in schril contrast met de enorme schoonheid die ik vond in een nationaal park op slechts een half uurtje met de boot van het vaste land. Koraal en bossen waren hier nog grotendeels intact. Het water was zo helder dat je meters diep kon kijken. Bij terugkomst op het vasteland keek ik meewarig naar het bruine zeewater. Erosie en verzilting hebben direct effect op rivieren en de kust. De bergflanken zijn kaal en het is er stoffig. Ik kon me nauwelijks voorstellen dat er op zo'n korte afstand zo'n verschil was in omstandigheden.

Het land wordt nu al door gemiddeld twintig tyfoons per jaar bezocht. Door de houtkap en mijnbouw krijgen de lokale bewoners alleen maar meer te maken met overstromingen, landverschuivingen en andere effecten zoals een verslechterde waterkwaliteit. De broodnodige investering in 'natuurlijke infrastructuur' is nog niet echt van de grond gekomen. Mijnbouwbedrijven proberen hier en daar wel wat te doen aan de aanplant van bos en mangroven, maar gezien de schaal van de operaties

weet ik niet hoeveel deze initiatieven zoden aan de dijk zetten.

"Ironisch genoeg blijken grote rampen wel de ogen te openen."

Ironisch genoeg blijken grote rampen wel meteen de ogen te openen. Het departement van milieu en natuurlijke hulpbronnen gaf aan een flinke investering te doen in de herplant van mangrovebos voor de kust van het rampgebied na tyfoon Haiyan. Ook zie ik dat de lokale kranten de rol van ecosystemen in rampenvermindering meer bespreken. Realiteit is alleen dat er in de Filipijnen nog maar rond de 15% procent van het oorspronkelijke bos over is en dat ontbossing en degradatie van land gewoon doorgaan. Ondanks deze weinig opbeurende cijfers probeer ik te focussen op alle hoopvolle initiatieven die er zijn. De Filipijnen is zo'n prachtig land met enorm positief ingestelde mensen. Ik hoop van harte dat de enorme biodiversiteitshotspot die de Filipijnen is, dat ook zal blijven in de toekomst. Noem me idealistisch, maar elke bijdrage in een veranderingsproces is er één. ■

Lustrumviering

15 jaar VTB

Het 15 jarig bestaan van de VTB zal dit jaar gevierd worden. Wij zijn daarom als lustrumcommissie

sie druk bezig om invulling te geven aan een leuke en interessante lustrumdag, die in september of oktober zal plaatsvinden. We hebben besloten om met de traditionele daginvulling van VTB bijeenkomsten te breken en het eens helemaal anders te gaan doen. In plaats van een dag met uitsluitend informatieve sprekers, zoeken wij juist naar een actieve interactie met alle leden. Dit hopen we te gaan doen door het vertonen van een zelf geproduceerde korte film over een onderwerp waar veel VTB-ers wel enige affiniteit mee hebben. Het filmpje zal worden gemaakt door enkele (voor dit onderwerp) leken uit onder andere Azië en Afrika. Hiermee kunnen zij dus hun eigen perspectief hierop belichten. Wij hopen dat dit filmpje een goede aanleiding zal zijn voor een open discussie over het spanningsveld tussen experts, consumenten, en de bevolking van de tropenlanden. Als men tijdens deze discussie niet al te fel van leer trekt, kan ook de gezellige borrel en het gezamenlijk etentje daarna de feestvreugde nog vergroten. We hopen op die dag zoveel mogelijk leden te mogen begroeten zodat we er samen een mooie dag van kunnen maken! ■ **Martijn van Berlo (namens de lustrumcommissie)**

VTB zoekt...

Enthousiaste webredacteur

De VTB vernieuwt dit jaar haar website en zoekt nu een enthousiaste redacteur voor de nieuwe site. De hoofdtak is het actieve beheer van de site, waaronder het verzorgen van content. Daarvoor ben je uiteraard niet alleen verantwoordelijk, maar werk je samen binnen de websitecommissie en stem je waar nodig af met de andere VTB commissies of het bestuur.

Algemeen bestuurslid

Wegens het vertrek van Wim Tolkamp en Suzanne Stas uit het bestuur zoekt het bestuur nieuwe algemene

Colofon

Adres VTB: postbus 124, 6700 AC, Wageningen; **Website:** www.tropischebossen.nl;
Email: vereniging@tropischebossen.nl; **Redactie:** Caspar Verwer, Paul Zambon, Henk Lette,
Charlotte Floors, Quirine Hakkaart; Simone van Santen de Hoog; **Ontwerp/opmaak:** Saskia Grootemaat, Caspar Verwer; **Email redactie:** vtbnieuws@tropischebossen.nl

De Vereniging Tropische Bossen heeft tot doel het creëren en onderhouden van een professioneel netwerk en het instellen van een dynamisch en effectief platform voor het verzamelen, kanaliseren en uitdragen van kennis en informatie over tropische bossen. Dit wil de vereniging bereiken door het stimuleren en faciliteren van contacten tussen mensen die vanuit verschillende achtergronden en posities geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.

bestuursleden om mee te denken over de koers van de VTB.

Activiteitenorganisator

De Activiteitencommissie is op zoek naar een organisator van activiteiten. De vaste taak van de commissie is de organisatie van tenminste een netwerkvond per jaar en de organisatie van de jaarlijkse Tropical Forest Career Night. Enthousiaste leden die ervaring hebben met het organiseren van evenementen zijn van harte welkom!

Heb je interesse in een van bovenstaande functies, meld je dan aan door een mail te sturen naar vereniging@tropischebossen.nl. ■

Wie, Wat, Waar...

► **Internationale dag van de bossen:** Op 21 maart wordt er op verschillende manieren aandacht besteed aan het belang en behoud van alle bossen wereldwijd. Landen worden aangemoedigd om op of rond deze dag bosgerelateerde activiteiten te organiseren. Bezoekt of organiseert u of uw organisatie in Nederland of daarbuiten een activiteit rondom de internationale dag van de bossen? Laat het ons weten of stuur ons een verslag van deze dag voor publicatie in onze nieuwsbrief (email: vtbnieuwsbrief@tropischebossen.nl)

► **Commissieavond:** April-mei (definitieve datum wordt nog bekend gemaakt aan de genodigden). Net Als elk jaar komen de VTB commissies weer met z'n allen bij elkaar om zaken te stroomlijnen en dit keer ook mee te denken over de website.

► **Netwerkmiddag i.s.m. WNF:** Mei (definitieve datum en programma worden z.s.m. rondgestuurd via de listserver)

► **Studiedag VTB:** Juni (definitieve datum en programma worden t.z.t. rondgestuurd via de listserver).

De studiedag staat in het teken van minder bekende houtsoorten en wordt georganiseerd bij SKH in Wageningen. Dat biedt de mogelijkheid om ook het houtlab van SKH te bezoeken.

Ook schrijven in deze nieuwsbrief? Stuur je stuk of suggesties naar: vtbnieuws@tropischebossen.nl